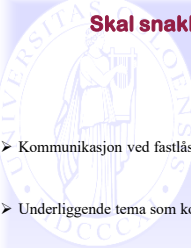

**PSYKOLOGISK ARBEID I
SAKER MED HØYT
KONFLIKTNIVÅ MELLOM
FORELDRE I BRUDD**

av
Odd Arne Tjersland

Psykologkongressen
Oslo, 6. sept. 2019, Tjersland

1

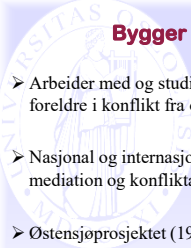

Skal snakke om:

- Kommunikasjon ved fastlåste konflikter
- Underliggende tema som konflikt drivere
- Tilnæringer som kan gi bevegelse i det fastlåste

Psykologkongressen
Oslo, 6. sept. 2019, Tjersland

2

Bygger på:

- Arbeider med og studier av hjelp til foreldre i konflikt fra om lag 1984 til nå
- Nasjonal og internasjonal litteratur om mediation og konfliktarbeid
- Østensjøprosjektet (1987–1992)
- Form-prosjektet (2007 – 2012)
 - studie av 154 meklings-saker
 - lydfiler fra ca. 300 samtaletimer
 - 12 meklere v/ulike kont.
 - Oppfølgings intervjuer 18 mnd. senere

Psykologkongressen
Oslo, 6. sept. 2019, Tjersland

3

Kjennetegn ved kommunikasjonen

- Uenighet om ordninger – uttalt eller implisitt
- Høyt emosjonelt trykk uttrykt ved
 - Heflige utfall
 - Hyppige avbrytelser
 - Angrep og forsvar
 - Fra kjølig distansert til truende og eksplosiv form
 - Stadige temaskifter: Når én snakker om A introduserer den andre om D
- Mistillit og negativ tankelesning: Stående beredskap om skjulte motiver
- Beretninger om barnas egne reaksjoner og tidligere erfaringer fortregnes av prinsipielle argumenter og påstander om «barns beste»

4

Psykologkongressen
Oslo, 6.sept. 2019, Tjenland

Konflikt drivende undertema

- Reaksjoner knyttet til bruddet
 - Sorg over/manglende forsoning med bruddet
 - Krenkelser over måten det skjedde på
- Ulike bekymringer for barn
 - Reiser tvil om omsorgsevnen til den andre
 - Manglende innlevelse i barnet
 - Ulike fortolkninger av reaksjoner hos barn
 - Uro for at avtaler gir forverret økonomi
- Foreldre med ulike livsprosjekter fremover
 - Uforenlige med videreføring av et aktivt foreldreskap for begge
- Stemmer utenfra bidrar til å låse dialogen
 - Noen stiller med bundet mandat fra advokat, fagfolk
- Gjennomgående mønster: Tema som én tar opp defineres av den andre som irrelevant, overdreven, oversensitiv, løgnaktig...

5

Psykologkongressen
Oslo, 6.sept. 2019, Tjenland

Noen sentrale strategier i møter med høykonflikt

Overordnet mål

- Bidra til å hjelpe foreldrene til sammen å komme frem til løsninger begge to kan akseptere

Startfasen, sentrale delmål

- Få begge i tale, sette en regi for snakking og lytting
- Hente frem tema som hver av dem ønsker å snakke om, én og én
- Frembringe en oversikt over aktuelle tema
- Vinne tillit gjennom å formidle forståelse og holde tilbake innspill til sak

6

Psykologkongressen
Oslo, 6.sept. 2019, Tjenland

Kommunikasjonsstyring og sortering

- Ber om tillatelse til hvem snakke med først
- Holder fokus på denne, ignorer mest mulig innspill fra den andre i øyeblikket
- Mild styring; «Vent litt, jeg kommer tilbake til deg»
- «Takk til deg» (overgang til den andre).
- Aktuelle tema tydeliggjøres; skriver på flippover, oppsummer tema
- Ber dem velge hva gå til først
- Ved ulikt syn: Tempoet senkes til de har funnet frem noe begge kan godta

Psykologkongressen
Oslo, 6 sept. 2019, Tjerstrand

Utforskning: Avtaletema, konflikt drivende tema og emosjonelle reaksjoner

- Det valgte temaet utforskes, med én om gangen
- Fokus på hva hver tenker om dette
- Møtes som opplevde virkeligheter – ikke som en beretning om «sannheten»
- Tydeliggjør forskjeller; ikke «reparere» eller bygge bro
- Ved emosjonelle utbrudd; se dem, og validere dem som legitime.
- Gir rom for å gå kort inn på sidespor om noe som har vært
- Løfter frem konflikt drivende undertema som utfordringer for samarbeidet,- som må håndteres.
- Går tilbake til det valgte samtaletemaet
- Når forskjeller er tydeliggjort og posisjonene er sprikende: Defineres som positivt og avklarende. Kan evt. «parkeres» for å gå til annet tema
- Er det tegn til imøtekommelse/overlapping kan utforskningen av temaet fortsette

8
Psykologkongressen
Oslo, 6 sept. 2019, Tjerstrand

Skriftliggjøring som hjelpemiddel

- Ber om å få ta rollen som «sekretær»
- «Midlertidige referater» mailes underveis i prosessen, m/ notater om hva som ser likt og ulikt ut
- Positive intensjoner som de deler løftes frem

9
Psykologkongressen
Oslo, 6 sept. 2019, Tjerstrand

Midlertidig utprøving av mulige ordninger

- Avgrenset, f.eks. 2-4 uker med henholdsvis løsning A først og deretter B. Evaluering etter hver periode

- Søke å utvide tidshorisonten for det de strides om (foreldreskap som en livslang oppgave)

Psykologkongressen
Oslo, 6.sept. 2019, Tjenland

10

Involvering av barn – noen premisser

- Allment: Foreldrene er nærmest til å snakke med sine barn

- Barn som trenger det bør få samtaletilbud der det finnes

- Når formålet er arbeid m/foreldrekonflikter, dreier barnets deltakelse primært om dette kan påvirke fastlåste konflikter - ikke minst når barn har blitt aktør i konflikten.

- Ved involvering av barn; søke å unngå at det påføres ekstra belastninger ved å møte.

Psykologkongressen
Oslo, 6.sept. 2019, Tjenland

11

Regi for en «høringsmodell»

- Sikre at foreldrene forstår hensikten og sier ja

- Innhente aktuelle spørsmål fra dem

- Forsikre at barnet in formeres: Begge står bak, avgjør selv hva svare på, godkjenner referat

- Hjelperen intervjuer barnet (1-2 t): Henter frem barnets tanker om den aktuelle situasjonen

- Unngår låsende spørsmål som «hva vil du?» Henter «fordeler og ulemper» og «råd»

- Sammenfatter muntlig, barn godkjenner referat

- Foreldrene møter, får referatet, drøfter og treffer beslutninger.

Psykologkongressen
Oslo, 6.sept. 2019, Tjenland

12

**Regi for samtaler ved konflikt ,
der partene tar beslutningene**

- Hjelperen må ofte bære håpet alene
- Tempoet må senkes
- Alliansebygging med begge
- Tydelig turtakingsregi
- Tematisk styring etter selvvalgte tema
- Utforskning forståelse og aktuelle løsninger
- Gi rom for å snakke om emosjonelle og relasjonelle reaksjoner
- Skriftlige oppsummeringer
- Utprøving i praksis
- Invitasjon av barn på bestemte premisser og i en betryggende form

Psykologkongressen
Oslo, 4. sept. 2019, Tjenland

13

Litteratur

- Anderson, S. R., Anderson, S. A., Palmer, K. L., Mutchler, M. S., & Barker, L. K. (2010). Defining high conflict. *The American Journal of Family Therapy*, 39(1), 11–27. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/01926187.2010.530194>.
- Ask, H., & Kjeldsen, A. (2015). *Samtaler med barn*. Folkehelseinstituttet, rapport 4.
- Baitar, R., De Mol, J., & Rober, P. (2016). Exploring helpful tensions between divorce mediators and clients: A relational dialectic analysis. *Conflict Resolution Quarterly*, 34, 7–29.
- Beck, C. J. A., & Sales, B. D. (2001). *Family mediation: Facts, myths, and future prospects*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Bell, F., Cashmore, J., Parkinson, P., & Single, J. (2013). Outcomes of child-inclusive mediation. *International Journal of Law, Policy and Family*, 27(1), 116–142. DOI: <https://doi.org/10.1093/lawfam/ebs017>.
- Douglas, K., & Coburn, C. (2014). Attitude and response to emotion in dispute resolution: The experience of mediators. *Flinders Law Journal*, 16, 111–144.
- Folger, J. (2008). Harmony and transformative mediation practice: Sustaining ideological differences in purpose and practice. *North Dakota Law Review*, 84, 836–860.
- Garcia, A. C. (2012). Advice-giving and disputant empowerment in divorce mediation sessions. *Language and Dialogue*, 2, 398–426. DOI: <http://dx.doi.org/10.1075/ld.2.3.05gar>.
- Gentry, D. B. (1997). Including children in divorce mediation and education: Potential benefits and cautions. *Families in Society*, 78, 307–315.
- Gulbrandsen, W. & Tjersland, O. A. (2010). Mekling ved samlivsbrudd: en oversikt over effektstudier. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 47 (8), 705-714.
- Gulbrandsen, W. (2016). *Obligatorisk mekling med foreldre i store konflikter: Vurderinger av utfall, konflikt drivende tema og hva som bidrar til at dialogene mellom dem kan fortsette*. Doktoravhandling forsvart ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Oslo. No. 571 ISSN 1564-3991
- Gulbrandsen, W., Haavind, H., & Tjersland, O. A. (2018). High-conflict parents in mediation: An analysis of dialogues and sources to conflict. *Conflict Resolution Quarterly*, 35, 335–339.
- Gulbrandsen, W., Haavind, H. & Tjersland, O. A. (2019). Mediation strategies in the face of custody conflicts. *Conflict Resolution Quarterly*, 36, 293-309.
- Gulbrandsen, W., Haavind, H., & Tjersland, O. A. (2018). Mediation strategies in the face of custody conflicts. DOI: 10.1002/crq.21241. *Conflict Resolution Quarterly*.

Jacobs, S. (2002). Maintaining neutrality in dispute mediation: managing disagreement while managing not to disagree. *Journal of Pragmatics*, 34, 1403–1426. DOI: [http://dx.doi.org/10.1016/S0378-2166\(02\)00071-1](http://dx.doi.org/10.1016/S0378-2166(02)00071-1)

Jameson, J. K., Sohan, D., & Hodge, J. (2014). Turning points and transformation in mediation. *Negotiation Journal*, 30, 209–229. DOI: <http://dx.doi.org/10.1111/nej.12056>.

Jevne, Kari Sjøhelle; Ulvik, Oddbjørg Skjær (2012). Grensearbeid: Barnevernets møte med foreldrekonfliktsaker. *Fontene forskning*. <http://hdl.handle.net/10642/1410>

Kjøes, P., Tjersland, O. A., & Roen, K. (2014). The mediation window: Regulation of argumentation and affect in custody mediation. *Journal of Divorce & Marriage*, 55(7), 527–538. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/10502556.2014.950901>.

Kjøes, P., Madsen, O. J., & Tjersland, O. A. (2015). «Barnets beste» ved samlivsbrudd. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 52(7), 570–579.

Kjøes, P. & Weie Oddli, H. (2017). Alliance formation in high-conflict custody mediation: a serial case analysis. *Journal of Family therapy*, 40 (3). Doi.10.1111/1467-6427.12180

Kjøes, P. (2017). *Obligatorisk foreldremekling i høykonfliktsaker – en kvalitativ studie*. Doktoravhandling forsvart ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Oslo. No. 645. ISSN 1564-3991

Lundberg, D., & Moloney, L. (2010). Being in the room; Family dispute resolution practitioner's experiences of high conflict family dispute resolution. *Journal of Family Studies*, 16, 209–223. DOI: <http://dx.doi.org/10.5172/jfs.16.3.209>.

Maiese, M. (2006). Engaging emotions in conflict intervention. *Conflict Resolution Quarterly*, 24(2), 187–195. DOI: <http://dx.doi.org/10.1002/crq.167>.

McIntosh, J. E. (2000). Child-inclusive divorce mediation: Report on a qualitative research study. *Mediation Quarterly*, 18, 1, 55–69. DOI: <http://dx.doi.org/10.1002/crq.3890180106>.

McIntosh, J. E., Long, C. M., & Moloney, L. (2006). Child-focused and child-inclusive mediation: A comparative study of outcomes. *Journal of Family Studies*, 10, 1, 87–96. DOI: <http://dx.doi.org/10.5172/jfs.327.10.1.87>.

Moloney, L., Weston, R., & Hayes, A. (2013). Key social issues in the development of Australian family law: Research and its impact on policy and practice. *Journal of Family Studies*, 19 (2), 110–138. DOI: <http://dx.doi.org/10.5172/jfs.2013.19.2.110>.

Picard, C., & Siltanen, J. (2013). Exploring the significance of emotion for mediation practice. *Conflict Resolution Quarterly*, 3(1), 31–55. DOI: <http://dx.doi.org/10.1002/crq.21078>.

Poitras, J., & Raines, S. (2013). *Expert mediators. Overcoming mediation challenges in workplace, family, and community conflicts*. Lanham: Jason Aronson.

Shaw, L. A. (2010). Divorce mediation outcome research: A meta-analysis. *Conflict Resolution Quarterly*, 27, 447–467.

Tjersland, O. A. (1998). Strategies in mediation explored and developed during a research project. *Mediation Quarterly*, 15, 105–117.

Tjersland, O. A. & Gulbrandsen, W. (2010). Mekling ved samlivsbrudd: modeller og ideologi. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 47 (8), 692-700.

Tjersland, O. A., Gulbrandsen, W., & Haavind, H. (2015). Mandatory mediation outside the court: Does it works satisfactory with parents in high conflicts? *Conflict Resolution Quarterly*, 33(1), 19–34.

Walker, J., McCarthy, P., & Timms, N. (1994). *Mediation: The making and remaking of cooperative relationships: An evaluation of the effectiveness of comprehensive mediation*. Newcastle, England: Relate Centre for Family Studies, Newcastle University.

Winslade, J., & Monk, G. (2001). *Narrative mediation. A new approach to conflict resolution*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Wall, J. A., Dunne, T. C. & Chan-Serafin, S, (2011). The effects of neutral, evaluative, and pressing mediator strategies. *Conflict Resolution Quarterly*, 29, 127–150. DOI: <http://dx.doi.org/10.1002/crq.20043>.

Ådanes, M., Haugen, G. M. D., Jensberg, H., Lossius Husum, T., & Rantalaiho, M. (2011). *Evaluering av mekling etter ekteskapslov og barnelov. Er meklingsordningen tilstrekkelig innrettet mot de vanskelige sakene, opplever foreldrene mekling som nyttig, og er barnets beste en rettesnor.*